

Studier Kritiker och Notiser.

Literär Tidning.

N° 5.

Lördagen den 4 Februari

1843.

"Latinska poesien i våra dagar."

Försöt att möjliggöra det omöjliga.

En i denna tidning*) intagen recension af ett på svenskt vers tolkadt romerskt skaldestycke har till inledning "några ord om vår tids latinska Sånggubinna." Enligt gifwen förklaring skola orden innehålla "betraktelser öfver den latinska verskonstens poetiska värde." Rec. har funnit detta värde så ringa, att han trots sig böra ansjela upptakten till en grassång öfver nämnda Sånggubinna, eller förwisa henne till omöjlighetens rife, oaktadt hon i verkligheten förlänat en wälskänd lyra åt flera bland våra ännu lefwande landsmän. Rec. är icke wäl stämd mot denna lyra; han har derföre gifwit sina betraktelser en systning, som tydligen är egnad att sprida kallsinnets kylande atmosfer kring en ganska wacker gren på de clasiska studiernas ännu lefwande stam. Då Rec. derjemte uttalat meningar, som synas nedsätta sjelfwa clasiciteten, så har förf. af dessa rader funnit sig föränlåten att wäga en granskning af Rec:s betraktelser och offentligen uttala en motsatt åsigt. Denna granskning hade uteblifwit, om Rec. hållit frågan inom æstetikens område; ty förf. hade i sådant fall måst lägga mindre wigt wid sina åsigters möjliga stiljaktighet från Rec:s, än att han funnat besegra det blygsamma undseende, som bordt afhålla honom från förmåtenheten att uppträda på ett fält, som är Rec:s eget. Men gränsen för denna egendom har Rec. öfverskridit, då han för den uttalade åsigten, att "latinska poesien i våra dagar" icke förtjenar sitt namn, will finna stöd i den utom æstetikens tillskapade satsen, att poesie på ett främmande språk är omöjlig, ett påstående, som ej mindre genom sin egna dristighet att wilja beräfna widden af mensklig

förmåga, än genom egenkapen att här utgöra den yttersta grunden till latinska poesiens nedsatta värde, oneligen påfallar en pröfning.

Rec. har icke låtit det omtwistade "värdet" framgå som resultat af en noggrann afwägning mellan poesiens begrepp och den "latinska verskonstens" moderna producter; han har till den uttalade domens stränghet funnit en lättare wäg i att "bekänna sig till deras antal, som icke anse poesie på främmande språk vara poesie i den enda och rätta meningen." Då det likwäl ligger mindre wigt på bekännarnes "antal," än på sanningen i deras begrepp om poesie, och på rättwisan i des tillämpning, så hade Rec. genom framställningen af detta begrepp och des tillämpning bordt gifwa den åberopade "meningen" rättighet att vara den "enda rätta." Æstetikens historia wet att omtala flera ensidiga uppfattningar af poesie. Will man i begreppet upptaga endast de bestämningar, som äro gifna genom antikens skaldewerk, och sedan använda detta som en färdig och afslutad gradmätare på den poetiska förtjensten, så skall denna ensidighet nödwändigt göra sig skyldig till en fördömelse af romantikens skönare skapelser. Använder man åter endast dessa såsom form för det poetiska begreppets afflöpnings, så är redan i den sentimentala tränadens och suckarnas frånwaro en anledning gifwen att ur poesiens pantheon förwisa hela antiken. Dessa ensidigheter hafwa hwar på sitt sätt sökt göra sig gällande, och laggt hwar sina wigter på den balans, som skolat afwäga frågan, om den antika konsten eller den moderna bestämndt står före den andra, och genom detta företräde erhåller obestridlig rättighet att utgöra den poetiska grundtypen. En orimlig fråga har framfallat orimliga swar. En af wisfa enskilda företeelser eller rent af på förhand uppgjord mening har welat tillwälla sig anspråk på att innehålla en dom öfver verk-

*) J R:o 35 af förra årgången.

den. Man kunde likwäl påminna, att en sann och verklig bestämning af begreppet endast då kan gifwas, när man affer den i verkligheten gifna sanningen i alla dess företeelser. Classicitet och Romantik kunna gemensamt protestera mot poesins så ensidiga bestämning, att de ej båda deri med lika rätt kunna inrymmas. De ega lika anspråk på att uppfattas hwardera efter sitt egendomliga lynne, och att inför wetskapen få göra denna egendomlighet gällande såsom wäsentlig del i hwad poesien hittills åstadkommit för att verkliggöra sitt begrepp. Med enskilda personers på subjectiva grunder hwilande tycken och större eller mindre tillbörlighet för den ena eller andra formen har wetskapen icke att skaffa, så framt den ej will gifwa sig af med tillfälligheter, och uttala ombömen, som endast hafwa sin grund i en eller annan ensidighet. Wi wäga icke påstå, att Rec. gjort sig skyldig till en sådan — ehuruwäl yttrandet, att den anmälda öfversättningens "romantiska öfverfrott utgör ett complement till originalet," kunde gifwa anledning förmoda, att sann poesie, i Rec:s tanka, först genom en romantisk anstrykning får sitt "complement," sin fyllnad. Men detta är blott en förmodan; ty Rec. har icke grundat sitt omböme på en bestämdt uttalad mening om hwad till sann poesie erfordras. Omdömet hwilar på helt andra grunder. Sann poesie, i Rec:s tanka, kan i wißt fall icke vara verklig, emedan hon icke är möjlig. Wille man yrka motsatsen genom en hänwising till "wåra dagars" latinska skaldewerk, och påstå, att äfwen wårt land eger dylika att uppvisa, dem man icke utan ensidighet kan fränkänna ett gansta utmärkt wärde, så kan Rec. inwända, att detta wärdes förmenta verklighet är mer än twetydig wid sidan af den bewisade omöjligheten. Det måste således, för att tillbörligen kunna erkännas, först bana sig en wäg öfwer ruinerna af detta bewis. Wi wilja dertill i någon mån bidra, åtminstone så mycket, att wi undersöka, om icke bewiset har någon lucka, som möjligheten kan slippa igenom.

"Jungen kan vara poet utan på sitt modersmål" är i Rec:s tanka den obestridliga sanning, hwars första bewis skall ligga deruti, att "skalden är större skald i samma mån som han enskiltare och egendomligare wet att återgifwa det språks egenheter, som så betydelsefullt kallas hans modersmål" — ett påstående, som i grunden icke innehåller annat, än just den satsen som skulle bewisas. Det torde till en början wäl icke bestridas, att om höjden af diktens förtjenst, så-

som Rec. synes antaga, beror på graden af språkets deri nedlagda egendomlighet, — hwilket den emedertid icke gör, ty poesien skulle i sådant fall endast ligga i språkformen — så måste det poetiska wärdet mera bero af egendomlighetens verkliga tillwäro uti dikten, än af swaret på frågan, hwem denna egenkap har att tacka för sin uppkomst. I annat fall skulle det poetiska wärdet mindre bero på diktens egen beskaffenhet, än på kunskapen om skaldens hemland, så att, om historien glömde anteckna namn och hemwist, critiken wore alldeles handfallen wid de verk den onämnde möjligen efterlemnade. Den gamla satsen, att werket hedrar mästarn, blefwe således i denna fråga alldeles omwänd. Rec. säger bestämdt, att "en Horatii, en Virgilii storhet är den, att latinet war deras modersmål," en storhet, i sanning, hwarpå legjoner kunnat göra anspråk, om de icke blifwit afsträmda genom den rimliga förmodan, att någon wigt också ligger på sättet huru man skrifwer. Och än i dag synes denna förmodan icke vara alldeles ur wägen. Hela frågan blir då den, om poesins egen natur gör det alldeles omöjligt, att winna den af Rec. fordrade egendomliga förtjensten lika wäl i ett främmande språk som i eget. Rec:s tillägg, att den blott inom modersmålet kan winnas, är alldeles godtyckligt och framkallar ett hwarföre, som ännu icke blifwit beswaradt. Det är just frågan om, hwad som hindrar skalden att behandla ett främmande språk så wäl, att poesins alla fordringar från formens sida uppfyllas. Af det hittills anförda är han icke förhindrad. Möjligheten af dertill erforderlig språkkunskap läwer wäl icke kunna bestridas, om det också skulle begifwa sig, att den icke är besintlig hos flertalet af dem, som försöka sig i poesie.

"Skalden, heter det widare, måste hafwa känt modersmålet genies jubla eller qwida inom sitt bröst, för att rätt kunna sjunga ut hwad som ligger honom på hjertat." Det will med andra ord förmodligen betyda, att de glada eller sorgliga känslor, som wakna i hjertkamrarna, redan i sin första tillstymmelse äro så införlifwade med skaldens modersmål, att de på annat språk omöjligen kunna sjungas ut; att modersmålet andas är den lifsluft, hwari känslorna lefwa och hafwa sin warelse, så att de, i saknad af denna anda, nödwändigt måste dö och förwinna. Men strängt taget ligger här en oriktig uppfattning af språkets natur. Hwad som "jublar eller qwider" inom skaldens bröst har på långt när ingenting att skaffa med "modersmålet genies." De kunna träffas och ingå en

förening, på wisfa willkor, men de äro icke ursprungligen förenade. Språkandan är, såsom all anda här i werlden, så nära införliswad med sitt lekamliga omhölje, att han alldrig på egen hand och utan dettas medwara kan uppenbara sig, ehuru motsatsen wisserligen kan inträffa. Erföre nu skalden inom sitt bröst någon uppenbarelse af denna anda, så skulle också språket der wara befintligt, hwilket strider mot den wanliga föreställningen, som i minnet förlägger språkets material till tankens och phantasiens tjenst. Och hwar än dessa hafwa sin boing, i "hjärtat" är det wäl icke, der känslorna af ålder regerat och hela denna skara af dunkla makter, som utgöra det i människan **outsägliga**. Wille man här inwända, att ordet födes med känslan, att det förra nödwändigt af den sednare måste framkallas, så är inwändningen af natur att böra kallas en osanning. Språket är ett uttryck af föreställning eller tanke — ingenting vidare; först genom tankens bemedling kan känslan komma till ord. Jemnt och adæquat ingår tanken i ordet; ordet föder tanken och födes af den, ty tankens klarhet uppgår i ordets schema, och ordet, såsom tankens redan färdiga omhölje, är i språkkännarens öra en gifwen signal till tankens snabba insällelse. Men om känslan med alla des werlingar kan detta icke sägas; ty med ordet kommer icke känslan, utan blott föreställningen om den, blott en naken bild, som af sjelfwa fenomenets dunkla ord icke innehåller annat, än som ingår i tankens klara lugn. Af tanken fattad mister känslan hela sin råa naturlighet och qwarlemnar endast en matt fällning af sin naturfriska colorit. Känslan förhåller sig till ordet ungefär som de yttre föremålen, hwilka icke in natura ingå i tankens operation, utan blott föreställda af de lätta bilder, som i tanke och inbildning blifwit uppstagna och namngifna. Dessa namn återgifwa också ingenting annat än föreställningen, ehwad frågan är om yttre eller inre fenomen. Orden sorg, glädje, smärta kunna i och för sig lika litet återkalla dessa känslor till lif, som orden storm, hagel, blyt kunna bringa å bane de dermed betecknade physiska kraftyttringar*). Det torde häraf wara klart, att kän-

*) Det bör likwäl anmärkas, att språket i sitt nämnda afseende gör hwad det kan. Phenomen, som icke äro annat än ljud, finnas stundom betecknade med ord, som imitera och i någon mån åstadkomma sjelfwa fenomenet, såsom klang, klinga. Samma bemödande röjer sig äfwen wid frågan om fenomen, som åstadkomma ljud, men måste

slan kommer betydigen till korta i språket — ja hon är, i egentlig mening, **outsägelig** — ungefär som elden, hwilken i blotta ordet icke är synnerligen brännande. Men fastän känslan således wäl icke egentligen i ordet uttryckes mera, än de yttre föremålen, så har han likwäl i språket något icke obetydligt företräde framför dessa, emedan hon kännbart ligger människan närmare om hjertat än den yttre werlden. Ingen ordställning kan mer än i figurlig mening åstadkomma köld och värma, ljus och mörker; den magten war en Gudomlig imperatif i tidens begynnelse förbehållen. Men orden kunna dock på menskligt wis så anordnas, att de **medelbart** utgöra en anledning till känslans nya födelse, derigenom, att de för tanken framhålla sådana situationer, som wanligen förorsaka känslans uppkomst; föreställningar, som hwar för sig äro känslolösa, kunna så fogas tillsammans, att de i tanken utgöra en resonansbotten, mot hwilken känslans strängar kunna vibrera och nästan återfå sin ursprungliga klang. Men icke ens detta kan genom språket, såsom sådant, åstadkommas med den bestämdhet, att sjelfwa klangfärgen kan med säkerhet förutses, om icke orden bäras af en lefwande **ton**, som angifwer den rätta stämningen. Denna ton är för känslans utkomst så wäsendtlig, att samma ord och samma meningar kunna i förändrad tonart anspela alldeles motsatta känslor. En ordställning, enkom egnad att bära den mest tragiska pathos, kan i tonen nedstämmas till den mest comiska effect. Och i känslornas egna "register" — interfectionerna — hwilken magt ligger icke på tonen, som kan stämma samma ord från sorg till glädje, från hopp till förtwiflan, från himmelens fröjd till helwetets fasa. Denna mäktiga ton, denna språkets öfvergjutning af känslornas färgprakt, är något helt annat och wida mera, än den logiska accenten; hon är med ordet icke nödwändigt förenad, är af allt för skiftande natur för att kunna fixeras, och

der naturligtwis stadna wid förföret, att i sakens beteckning inlägga en härmning af des ljudliga uppenbarelse, såsom ramma, krossa, hwäsa. Orden quiet, bas imitera strängarnas ljud så godt de kunna. Sådana ord (onomatopoeica) kunna i födre eller mindre antal uppstås i alla språk. Det bemödande dessa ord ådagalägga, att imitera fenomenet, kan i en högre och mera complicerad grad wis sig i wersbyggnad, då rytmen genom en tung och sensfärdig eller en raff och listig rörelse wäl ljudligt härma och afmåla ordens innehåll. Se Virg. *Æn.* VIII, 452 och 596.

kan derföre icke heller i skrift uttryckas. Men man fordrar, att läsaren sjelf skall i skriften inlägga ton; man fordrar, att han skall inlägga en mellanradig öfversättning, en sin modulation, som låter känslan skifta efter de af tanken gifna anledningar, ungefär som man fordrar, att ett musikstycke skall spelas med den känsla, som wäl icke har något enda nottecken, men dock i compositionens helhet finnes antydd. Ett skaldestycke, en poetisk composition — och om annat är här icke fråga — kan mer eller mindre, som man säger, "anslå" läraren; ja den anslår accorderna på känslans claviatur, men huru dessa sedan ljuda, det beror, om anslaget är konstnäsligt, endast och allenast på instrumentets egen beskaffenhet. Det kan wäl hända, att icke ens tonen räcker till för att nog starkt färglägga den skiftande duk, som känslan wärfver på ordens färglösa uppräning; det kan wäl hända, att tonen icke räcker till för att afleda det flödande källsprånget ur menskligt bröst — då skjuter känslan ur ögat den hwasåa blickens pil, eller döljer hon det i tårarnas sky, eller kläder hon kinden i snö eller purpur. Men då hon träder inför Sångmön måste hon afsläga dessa hwardagsdräkter, hon måste adlas till tanke för att kunna klädas i språk, ty i detta ingår icke annat, än som upphunnit tankens dignitet — en förtjenst, som icke är känslan medfödd*). Denna korta

*) Sedan ofwanstående war skrifvet har förf. i Decemberhäftet af "Intelligensbladet" läst Professor Heibergs uppsats "om Talens Betoning." Förf. är icke så lydlig att kunna åberopa Heibergs auctoritet såsom stöd för sina ofwan yttrade tankar, men är emedlertid tacksam för allt det goda och intressanta som uppsatsen innehåller. Heiberg antager i talets betoning tre slags accenter. Ur den första, den nödwändigaste och mest abstracta, den logiska accenten, som refererar sig till förståndet och gör talet begripligt, utvecklar sig den andra, den symboliska accenten, som refererar sig till "den anskuende Phantasi" och "maler hwad den logiske har tegnet." Af den andra utvecklar sig den tredje, den estiska accenten, "hvormed den Talende modifierer Talens objective Innehold efter sin egen subjectivitet." Man kunde anmärka, att H. gjort den s. k. symboliska accenten alltför mäktig, då han gifwer honom kraft att "fremstille för os, som et sandseligt Phänomen, hwad den logiske kun meddeler os i abstracte Categoriæ," och att "restituere Sproget til den sandselige Umiddelbarhed, som er gaaet tabt under dets Udvikling." (Citeras ur Röscher). Det är sannt, hwad H. anmärker, att i "det uddannede Sprog Ordnes etymologiske Herkomst meer og meer forsvinder, eller i det mindste bliver usynlig for Anskuelseren," att "den levende primitive Betydning

antydning torde vara tillräcklig för att grundlägga påståendet, att känslan icke är gifwen i och med ordet, och att ordet ännu mindre är gifvet i och med känslan. Känslan är således af språket wida mer oberoende än tanken; men tanken eger ju frihet och förmåga att röra sig i hwilka kända språkformer som helst, och är icke nödwändigt bunden wid den talandes modersmål. Allmänna språkbruket antyder denna frihet, då man talar om att "tänka på latin" eller "tänka på svenska"; men ingen talar om att "känna på sitt modersmål," emedan ingen känner annat än sina egna känslor, och dessa kunna endast såsom tankar i språket nedläggas. Hwad som "jublar och qwider inom skaldens bröst," för att nu återkomma till detta, torde derföre böra antagas i sitt första upphof vara lika litet modersmål, som något annat språk; men det kan blifwa både det ena och det andra, i den mån skalden, med förutsatt språkkänedom, will i ena eller andra formen inlägga hwad tanken pröfwat och smaken godkänt.

Men skalden kan i ett främmande språk icke inlägga sina tankar, ty "den sanna diktens egenkap, säger Rec., är att som en electric stöt gå genom en hel nation." Det faller sig härwid något swårt att inse, huru i bruket af ett främmande språk kan ligga något hinder för möjligheten af diktens inverkan på en "nation," nemligen på den, som känner språket. Dnekligen bör dikten hafwa de egenskaper, som erfordras, för att kunna utöfwa den af Rec. fordrade werkan — en werkan, som kanske heldre bör vara ljusets lifwande och sköna lugn, än det electrica slagets feberaktigt skakande ord. Fasthålla wi ett ögonblick denna bild, så gifwer han anledning till en här vigtig anmärkning. Om det icke fördunklar ljusets glans, att den ej kan ses af den blinde, så torde det, af lifnande skäl, böra medgifwas icke kunna lända till

bortdunkler: men denna förlust är icke något, som betoningen kan ersätta. Betoningen kan icke för åskådningen framhålla den färliga colorit, som ur orden möjligen förswunnit. Tonen målar icke phänomenet, såsom sådant, utan endast den känsta phänomenet väcker, och denna är dock wäl något annat än sjelfwa phänomenet. Det kan derföre betwiflas, huruwida någon slags accent kan återgifwa abstracta ord "det sandselige Liv, som de have tabt under Sprogets Uddannelse." Det ljudmåleri, som ligger i onomatopoetiska uttryck, har icke något att skaffa med den ton, som känslan ingjuter i orden; ty denna ton är lika litet förenad med det förra, som hon är förhindrad att öfwer besamma göra sig gällande.

nedfättning af diktens förtjenst, att den ej kan fattas utan språkkänedom. De som sakna denna kännedom lära wäl icke rimligen kunna åberopas som wittnen på att dikten icke duger. Eller skall den blinde verkliga vara ett bewis på att solen icke lyser? Rec. synes yrka detta, då han utan synbar anledning inkränker diktens verkningsskrets inom skaldens egen nation, och will i dennas oförmåga att läsa ett främmande språk se ett bewis på den deri nedlagda poesiens underordnade wärde, oaktadt hon i den främmande formen icke war ämnad åt andra än dem, som med denna form äro förtrogna. Rättwisligen bör hon icke stämmas inför annan domstol än den, som eger förmåga att både ransaka och dömma. Emot andra kan hon ingenting hafwa förbrutit. Blott under en förutsättning wore skalden, äfwen inför dem, som känna det främmande språket, hemfallen åt förkastelsens straffdom. Wi tala icke om bristande anlag, ty dessa äro personers enskilda, icke poesiens allmänna olägenhet. Men en olägenhet af den allmänna natur, att icke ens de bästa anlag kunde i ett främmande språk taga sig wäl ut, wore i ett fall tänkbar. Om nemligen de särskilda folkens poetiska alster bure prägel af en så skarpt begränsad **nationalitet**, wore i werldsfästigt, ton, färgläggning så wäsendtliga olika, att den ena nationen icke egde sinne för den andras poesie, den ena icke egde gehör för den andras melodier; och om derjemte skalden sjelf wore så införlifwad med denna nationalitet, så sammanwuxen med dess egendomlighet, att ingen grad af studier och uppfostran kunde gifwa honom förmåga att sjunga annat, än sina egna landsmäns särskilda tycken, då wore poesie i främmande språk en orimlighet; ty i den främmande drägten wore skalden en hospes in patria, och i sin högste gna nationalitet wore han en "underlig figur" i utlandet. Men en så beskaffad nationalitet i poesie finnes icke; allbraminst en så skarpt begränsad. Twärtom kan numera ingen dikt af odödligt wärde blifwa en uteslutande egendom för skaldens egna landsmän. Rationerna sträfwä att genom öfversättningar tillegna sig hwarandras poetiska skatter. Och det är icke bekant, att "Frithiof" på sitt poetiska eröfringståg genom Europas länder förtappat sin i Norden anborna poetiska ädelhet. Han går ju och galler, äfwen i främmande drägt, för en samnt poetisk gestalt. Hwad öfversättaren i andra hand kunnat göra, det skulle icke skalden sjelf i första hand kunnat åstadkomma, om han skrifwit sin dikt på två eller flera språk? Har icke **Selen-**

schläger utwidgat gränserna för sina poetiska landwinningar derigenom, att han på twenne språk sjelf skrifwit sina yppersta verk? Det är icke bekant, att hans poetiska ära blifwit förringad genom de verk han ursprungligen skrifwit på Tyska. Och i andra, som han först skrifwit på modersmålet, har det icke wisat sig någon saknad af "den sanna diktens egenkap" då han ifflädt dem en främmande drägt.

Någon ringa utsig till möjligheten af poesie i främmande språk torde wäl således af det anförda wara gifwen. Och blir nu frågan särskilt om den latinska, som Rec. anser "omöjliga re" än allt annat, så må i sammanhang med det föregående anmärkas, att Rec. orättwisligen söker bewis på hennes underordnade wärde deruti, att hon ej kan läsas af "en hel nation"; ett fel, som wäl mindre ligger uti poesien, än i den omständigheten, att det numera icke finnes någon romersk nation — fast Romare finnas bland alla nationer. Dessa Romares bifall är förmodligen det enda, som latinska poesien har påräknat; och hennes wärde lærer wäl allbraminst kunna bero af dessas större eller mindre antal. Men äfwen inom denna inkränktare krets will Rec. betaga henne allt anseende, då han påstår, att philologen "icke har någon röst i fråga om poesie." Icke ens wid frågan om den latinska! Denna poesie är således åtminstone i det hänseendet olycklig, att hon icke får uppskattas efter deras bifall, som känna och begripa henne, utan efter deras, som icke begripa henne. Wid frågan om samnt poetiskt wärde skall nemligen "den lärda gransknings beundran" betyda mindre, än äran att sjungas af "vignerolan och bondsliskan," och att latinska poesien efter denna måttstock betydligt kommer till korta, är tämmeligen lätt att förutse. Wille man deremot i poesie och skön konst finna mindre ett lekverk för den okunniga hopens bifall, än frukter af snilletts ädlaste allwar, hwilkas mognad medförer dels en wunnen afstigt att behaga ett genom studier odladt sinne, dels en segrande styrka att genomgå den lärda gransknings eldprof, så kunde wäl äfwen latinska poesien hafwa något att betyda. Wille Rec. då inwända, att hon "med skäl förefaller samtiden främmande," så kunde man swara, att skälet ligger i samtiden mera än i poesien, som wäl i någon del torde wara en bekantskap att göra. Och om "maka och barn" wille "på afstånd betrakta den underliga gestalten," så kunde maken få bibehålla allt önskeligt afstånd, men barnen kunde träda närmare, för att med tiden lära sig, att

den clasfiska "gestalten" endast för okunnighetens blickar kan synas "underlig." Och om slutligen den latiniska poesien wore för "vignerolan" omöjlig att sjunga, så wore hon wäl icke derföre i allmänhet omöjlig att skrifwa.

Omöjlig att skrifwa är hon likwäl, i Recis tanka, och det af flera skäl. Ty först och främst är "ett clasfiskt språk oförmöget af den lefwande utveckling som poesien owillkorligen fordrar." Det är sannt, att i ett dödt språk är utvecklingen afslutad; men för resten torde det begifwa sig, att hwad poesien owillkorligen fordrar är mindre sjelfwa utvecklingsprocessen, än desj mögnade frukt — ett språk med rikliga medel till en målande framställning, och från formernas sida bearbetadt till smidig böslighet för tankens strängare fordringar och till benägen foglighet efter öratts anspråk på rytmiskt wälljud; ett språk, som, wäl behandadt, i alla afseenden håller profwet under skönhetsfinnets strängaste granskning. Har ett språk i sin utveckling upphunnit denna punct, så är det mera en förtjenst, än ett fel, att utvecklingen är afslutad; ty någonting mera än denna smakens och skönhetsens fulländade form kan poesien icke hafwa att fordra, och hon bör derföre kunna finna sig belåten inom latinets ætas aurea. I ett ännu lefwande språk kan utvecklingen någon gång — för att icke tala om förfall — fortgå i en rikning, som serfikt för poesien icke är serdeles önsfwärd, då inwerkkan af en fortgående abstraction affpolar ordens finliga betydelse, splittrar formerna, borttappar flexionerna, och i allmänhet gör språket mera lydigt under reflexionens söndrande, än phantasins combinerande kraft. För öfrigt är det med språkets utveckling icke alldeles som med gräsets — att man kan höra huru det werer. Utvecklingen är seclers och den framskridande culturens werk; inom samma decennium spåras icke någon betydligare förändring. Då härtill kommer, att individen blott i ringa mån inwerkkan på denna förändring, och i det hela måste taga språket sådant han finner det i sin samtids, så synes skalden af sjelfwa utvecklingens fortsättning icke hafwa annan bättnad, än att efter en rund tid möjligen anses för en antiquarisk curiositet, hwarpå språkets historia kan göra större anspråk än poesiens. Men wore utvecklingen redan afslutad, efter att hafwa alstrat en sön språkform, så wore ju en häruti nedlagd sannt poetisk skapelse ett monumentum ære perennius, oberoende af alla förändringar, höjdt öfwer alla tiders werlande tycken, och ett mål, likwäl, för alla tiders beun-

bran. Och ändock skulle det vara omöjligt att dikta på latin, och det just af den anledning, att utvecklingen är för alltid afslutad på den punct som nämndes! Den härwid möjligen inwändningen, att med culturens utveckling, som betingar språkets, följer en werande rikedom af ideer, som ej låta infoga sig i en redan dödt form, denna inwändning kan i allmänhet icke bestridas. Men språkmasfans större eller mindre tillräcklighet för behofwet beror i alla fall på ämnets natur — och walet af ämne är fritt.

Ett annat hinder för latiniska poesiens möjlighet ligger deruti, att "orden, phraserna, constructionen, ja sjelfwa tankegången äro på förhand gifna, och kunna icke under något willkor vara annorlunda, än de hos de clasfiska författarne finnas en gång för alla färdiga och afslutade." Det första medgifwes, det sista medgifwes icke. Orden, phraserna, och constructionen, de syntactiska lagarna, äro gifna och bestämda; men är poesien derföre omöjlig, så är hon det i alla språk. Construction i Ciceros mening — *verborum apta et quasi rotunda constructio* — har i olika språk större eller mindre frihet. Jemförelsewis har latiniet i detta hänseende många fördelar framför Swenskan, en följd af det föras rikedom och den sednars brist på flexionsändelser. Denna brist, som ofta måste ersättas genom ordens ordning, binder satsens serfiktla delar mera oöwefligt wid en gifwen plats, än förhållandet är i språk, som med en rikare flexion kunna göra ordningen mera beroende af æsthetiska lagar, då de sammanhörande orden i ändelserna hafwa en tydlig appell på hwarandra, som medgifwer, att de utan fara att störa det logiska sammanhanget kunna så ordnas, att rytmens tonfall gjuter sig öfwer en periodbyggnad, som i sköna proportioner gifwer åt hwarje tankens parti den mest förmånliga dager. Men wore än periodbyggnaden lika nödwändigt gifwen, som orden och de syntactiska lagarna, så följer icke deraf, att också tankegången är "en gång för alla färdig och afslutad," och det så mycket mindre, som ingen författare afslutar något mera än sin egen tankegång, om han ens hinner detta, icke sin samtids, och långt mindre efterwerldens.

Det tredje hindret skall förefinnas deruti, att "redan de ideer och de känslor, som sjuda inom skalden, måste öfwersättas i en annan tonart, innan de kunna finna sitt uttryck." Om de sjudande känslorna och deras förhållande till språket har förut blifwit taladt. Öfvernas öfwersättning "i en annan tonart" låter werkställa sig, om blott sjudningen nedsjunker till en lagom

temperatur, så att ideerna kunna klarna. Först i denna klarning kommer ordet i fråga, och "tonarten" kan derföre lika väl vara primitiv, som "öfversatt." Att det främmande språket är betydligt enklare moderismålet, innebär för språkkännaren hvarken nödvändighet eller anledning, att taga ur andra hand, hvad som kan ligga i den första. Är hvarje språk att anse som en särskild tonart på mänskliga tankens instrument — hvilket Rec:s metaphorsyner antyda — så är en tonart icke obrukbar och fördömlig derföre, att hon icke ljuder lika med hvarje annan, men bör snarare, just för sin egna ton, både älskas och öfwas, serdeles om tonen är skön och behaglig. Det bör äfwen anmärkas, att hvarken melodien, den musikaliska tankegången, icke heller harmonien, den musikaliska periodbyggnaden, är gifwen i och med sjelfva tonarten; hvaraf följer, att den poetiska förmågan, i alla fall, har fritt utrymme för sin verksamhet. Samt är, att icke alla ämnen passa för alla tonarter; man spelar icke halleluja i B-moll, icke melancholie i D-dur. Samt är äfwen, att icke alla tonarter "ligga väl till" på alla instrumenter. Men detta känner ju konstnären, då han känner sitt instrument, och känner han icke detta, så är han icke konstnär. Det medgifwes gerna, att icke alla språk passa lika väl för alla ämnen. Men skalden väljer ju sitt ämne. Den poetiska förmågan måste inbegripa något mera, än förmågan att skrifa ett språk, och hon finnes icke till, om icke åt passande ämne väljes passande form.

En fråga återstår ännu, men den viktigaste i hela undersökningen, ty med swaret på den står eller faller "latiniska poesien i våra dagar." Om det medgifwes, att icke alla ämnen lika väl stäcka sig till behandling på alla språk, så blir frågan, om numera finnas sådana ämnen, som på latin kunna behandlas, och om ett behandlingsfätt är tänkbart, som i den antika formen kan finna medel att uppfylla poesins väsentliga fordringar. Rec. nekaf detta. De grunder, hwarpå nekandet hwilar, kunna emedertid tåla en pröfning.

(Forts. e. a. g.)

Lund. Academiska nyheter.

= H. K. H. Acad. Cancelleren har bewillat G. D. Entomol. Adjuncten N. G. Dahlbom förlängd tjenstledighet till medlet af Mars månad innevarande år.

= Till den härstädes lediga förenade Academi-Notarie- och Cancellist-befattning hafwa intra fatalia såsom sökande sig anmält: Häradsbördingen J. H. von Bonnecreutz, vice Häradsbördingarne G. D. Borg och D. C. Wåhlin samt Hof-Rätts-Auscultanten C. J. Zetterström.

= Ut i skrifwelse den 22 nästlidne October har H. K. H. Academi-Cancelleren underdånigst anmält, att, sedan Kongl. Maj:t, genom Nådigt Bref den 11 Oct. 1841, förordnat, det en ny Juridisk Profession sige wid hwartera af Rikets Universiteter genast till ansökande kungöras och i wanlig ordning tillsättas, samt H. K. H., till följd deraf och uppå hemställan af Juridiska Faculteten och Consistorium Academicum i Lund, tillåtit, att Professionen uti Fäderneslandets nu gällande allmänna rätt kungjordes ledig till ansökning, så hade Consistorium under den 20 siffl. Juni upprättat underdånigt förslag till denna beställnings tillsättande, hwarå Juris Adjuncten Schremelius såsom ensam sökande blifwit uppförd. Det wid nämde tillfälle förde protocoll utwisade, att såväl Universitetets Pro-Canceller som flere af Consistorii ledamöter uttryckt den önskan, att till ifrågawarande wiktiga Lärostol flere sökande måtte hafwa anmält sig, emellan hwilkas skicklighet någon jemförelse kunnat anställas. Wid sådant förhållande och då mycken wigt borde fastas wid tillsättandet af ett Academiskt Läroembete, utaf hvars innehafwares skicklighet och fallenhet för sitt kall den juridiska embetsmannabildningen inom Fäderneslandet, möjligen under lång tid, kunde blifwa i väsentlig mån beroende, hwartill komme, att frågan om de Juridiska Professionernas wid Lunds Universitet blifwande antal, hwilket inwerkaf på den om läroämnenas fördelning Professionerna emellan, ännu icke wore afgjord, men genom Hans Kongl. Höghets särskilda memorial af samma dag blifwit till Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning öfwerlemnad, så har Hans Kongl. Höghet ansett sig böra underdånigst hemställa, om icke, i öfwerensstämmelse med hwad ett för Upsala Universitet i en likartad fråga meddeladt stadgande föranledd, ifrågawarande Professors-förslag måtte få förfalla samt Kongl. Maj:ts Nådiga Beslut rörande Professionernas antal och läroämnenas fördelning afbildas, innan Professionen änyo kungöras ledig till ansökning.

Wid underdånig föredragning häraf har Kongl. Maj:t funnit godt i Näder förklara, det kommer ifrågawarande förslag att förfalla och ny ansökningstid att utsättas, med iakttagande af Kongl. Maj:ts fattade beslut angående Lärostolarnes inom Juridiska Faculteten wid Lunds Universitet tillökade antal och deraf följande förändrade fördelning dem emellan af läroämnen; hwarjemte Kongl. Maj:t i Näder förordnat, att hwad för Upsala Universitet genom Cancellers-Brefwet den 6 Febr. 1786 redan finnes stadgadt, att nemligen i de fall, då till lediga Academiska befattningar icke mer än en eller högst twenne competente sökande sig anmält, underdånig förfrågan i ämnet bör, innan förslag upprättas, hos Cancellers-Embete göras, skall hädanefter äfwen för Lunds Universitet wara gällande.

= Kongl. Maj:t har i Näder gillat H. K. H. Academi-Cancelleren underdåniga hemställan angående följande lönetillökningar och ändringar uti den för Lunds

Akademi år 1837 utfärdade Nådiga Stat, hvarigenom utgiftsstaten kommer att ökas med 836 R:dr 32 st., till hvars besfridande Akademi-kassan i det närmaste äger tillgång; och kommer denna summa att fördelas på följande sätt: 300 R:dr årligt löneanslag till en ny Adjunktur i Mathematiken, då det menligt inwerkfat, att någon Adjunktur med lön å stat i denna wetenskap icke finnes, och det hittills icke lyckats att wid Akademien fästa någon yngre Lärare i en wetenskapsgren, der all utsigt till en befordran med äfwen så medelmåttiga lönewillkor alldeles saknas, hwartill komme, att Konsistorium, wid Professorns i Mathematiken möjligen inträffande förfall, skulle stanna i willrådighet, åt hwilken nämde Profession kunde anförtras; 100 R:dr lönetillökning för förste Amanuensen wid Akademiska Bibliotheket, 50 dito till andre Amanuensen, samt 200 R:dr anslag till en ny årlig lön för en tredje Amanuens, emedan Akademiens Adjunkter, för hwilka förste Amanuensen icke borde anses stå tillbaka i tjensteåligganden och ansvar, nyligen erhållit en löneförhöjning, motsvarande det för Amanuensen nu föreslagna belopp, äfwen som det wore billigt, att 50 R:dr bewilljades andre Amanuensen såsom förbättring i des lönewillkor, och, beträffande behofvet af en tredje Amanuens, Konsistorium anförat, att för det arbete, som af Bibliothekets ordinarie tjänstemän icke kunde medhinnas, extra-ordinarie Amanuenser måste anlitas, men det ofta wore swårt att finna och få bibehålla för Bibliotheksgörömlen tjenlige och pålitlige personer, då utsigt saknades att härfore kunna wergålla dem; 120 R:dr tillökning uti anslaget för Akademiens ordinarie waktfarlar, enär det nu befintliga antalet af 8 waktfarlar med 30 R:dr hwardera i årlig lön wore otillräckligt och borde ökas till 12 med enahanda lönebelopp; 16 R:dr 32 st. löneanslag för en dräng wid Akademiens fäktsal, hwilken besättning icke wore upptagen i Akademiens stat, men wid åtskilliga å lokalerna för gymnastik och fäktning föresallande görömlen finnes behöflig; 50 R:dr tillökning i den lägre trädgårdsbetjeningens eller de 2:ne trädgårdsdrängarnes löner, enär Konsistorium önskade för längre tid få behålla de nuwarande i yrket kunnige innehafwarne af dessa besättningar, och de löner, 75 R:dr, de nu hwardera åtnjuta, icke ens wore tillräckliga för en tarflig bergning.

= Jemlikt S. R. S. Acad. Cancellerns underd. hemställan, har Kongl. Maj:t i Råder förordnat, att jemwäl den andra af de 2:ne nya Professors-lönerna wid Lunds Universitet skall användas till inrättande af en ny Profession inom Juridiska Faculteten derstädes, hwilken sålunda kommer att bestå af 4 Lärastolar, nemligen: 1:o en för fäderneslandets gällande allm. Civil-rätt, med hänsigt jemwäl till Romerska rätts-systemet samt till nyare lagstiftningen i andra länder och till lagstiftningens teori; 2:o en för fäderneslandets gällande allm. Criminal-rätt, med hänsigt jemwäl till fremmande lagstiftning och till rätts-theorien samt för Stats-rätt, så wäl inre som yttre, med synner-

ligt affeende på Sveriges Grundlagar och Constitutionella Institutioner; 3:o en för fäderneslandets gällande administrativa rätt, såsom närings-, politi-, finance-, kyrko- och frigsrätt m. m. af speciel beskafsenhet samt för National-ekonomi; och 4:to en för fäderneslandets allm. Laghistoria, eller studium af Sveriges gamla landskaps, lands- och stadslagar, med de för detta studium nödiga hjelpkunskaper, samt med hänsigt till den äldre lagstiftningen hos andra folkslag och jemwäl Romerska lagens historia under medeltiden och des inslytande på war äldre lagstiftning.

I sammanhang härmed har Kongl. Maj:t med upphäfwande af förefristen i R. Brefwet den 19 Dec. 1765, förklarar, att Phil. Pract. Professorns rätt till säte och stämma i Juridiska Faculteten kommer att hädanefter upphöra, utan att likwäl sådant må göra någon rubbning uti serfikt stadgad rättighet och pligt för nämnde Professors innehafware att hädanefter såsom hittills deltaga i examina till Rättegångs- och andra Embets-werk.

= Prof. Doct. C. J. Schlyter som under loppet af sistlidit år fungerat såsom Ledamot af det förberedande Utskott, hwilket af Kongl. Maj:t blifwit i Råder förordnad att granska Lunds Universitets constitutioner och styrelselagar, samt underdånigt betänkan- de beröfwer, jemte förslag till nödige ansedde förändringar, till S. R. S. Academie-Cancellern afgifwa, har, på begäran, blifwit i Råder entledigad från denna besättning, och Juris Adjuncten J. Lundell i Råder förordnad att, i Prof. Schlyters ställe, wara Ledamot af samma förberedande Utskott.

Lund. Academiska underrättelser i sammandrag för år 1842. (Fortf. från N:o 3.)

Tillägg under rubriken Tjenstförrättande: E. D. Prof. N. H. Lovén har besridit föreläsningar och examina i Theoretiska Medicinen, mot årligt arwode 800 R:dr B:co; Adj. J. Schrewelius i Fäderneslandets nu gällande allmänna lagfarenhet samt Adj. J. Lundell i ekonomiska och camerale lagfarenheten; Notarien C. J. Zetterström har förestätt den förenade Acad. Notarie- och Cancellist-besättningen, mot åtnjutande af dertill hörande löneförmåner. Under rubriken Tillförordnade: Botan. Demonstratorn Jacob Ugardh har blifwit förordnad att föreläsa och examinera i medicinsk botanik samt att förestå botaniska trädgården (se N:o 1 af denna tidning); E. D. Prof. N. H. Lovén att wara Inspector för de här wid Universitetet wistande Stipendiater i Fäktläkare-corpset. Under rubriken Afstedade på egen begäran: E. f. Acad. Notarien och Cancellisten L. Billström från dessa besättningar.

(Fortf. n. g.)

Lund, tryckt uti Berlingska Boktryckeriet, 1843.

